

ANN

ENT,

(IN DE STAD)

In ons eerste nummer van "Opbouwwerk Brussel" (februari 1985) besteedden wij reeds enige aandacht aan de Vierseizoenenwedstrijd van het Staatssekretariaat van het Brussels Gewest. Op dat moment stonden het lente- en zomerthema nog op stapel.

Meteen kunnen wij ons geacht lezerspubliek mededelen dat ook nu weer de bestaande opbouwwerkprojecten en buurtwerkinstellingen gretig gebruik hebben gemaakt van de geboden kansen. Voor het thema "knap het op met verf" vielen Buurtwerk Molenbeek-centrum, Buurtwerk Havenwijk en het Harmonieproject in de prijzen. Het zomerthema behandelde de "reinheid" en liet Buurtwerk Molenbeek-centrum en Buurtwerk Bon Air toe de vervuiling van hun buurt aan te pakken. Kampioen van de Vier Seizoenen werd met glans Buurtwerk Molenbeek-centrum. Deelname aan alle vier de onderdelen van de wedstrijd leverde de buurt en haar bewoners de ronde som van 800.000 fr. op...

Op de valreep voor haar heengaan uit de Brusselse politiek verblijdde de ex-staatssecretaris Annemie Neyts ("als geboren en getogen Brusselaar hou ik van Brussel en zijn inwoners") de goegemeente met een eerste werkschrift in het raam van de vornoemde wedstrijd. Het draagt de veelbelovende titel "Groen in de stad" en is, naar wij in de wandelgangen konden vernemen, van de hand van Joris Sleetbus..., precies ja, de bekende stem achter de Bruksels.

Na een eerste lezing herkent de aandachtige lezer meteen de persoonlijke stijl en het gedachtengoed van Joris. Reden dus voor een gesprek met de redakteur in zijn piepklein kantoortje in de Lepagestraat.

J.S. : "Inderdaad, de teksten voor het werkschrift komen oorspronkelijk van mijn hand. In een redactieploeg, waarvan onder meer Wim Kennis, Christian Vermander en Paul Beyl deel uitmaakten, werden deze schrijfsels bijgeschaafd en rijp gemaakt voor publikatie. Uiteraard zijn heel wat ideeën van mezelf overgebleven."

Wat dit werkschrift wil duidelijk maken is wellicht nog het best terug te vinden in de inleidende tekst waar aandacht wordt gevraagd voor bomen (groen) als medebewoners, met respect voor hun vorm en karakter, voor hun leef- en groeiwijze en hun functie in de stad, als logisch en ekologisch gevolg van aandacht voor mensen en gebouwen.

Het werkschrift behandelt de tien projecten die in de prijzen vielen voor het herfstthema (de aanplantingen). Zo komen achtereenvolgens het vernieuwde pleintje van de Deken Fierenstraat te Molenbeek, een gebroken straathoek te Koekelberg, een biotoop en een kruidentuin te Ganshoren, een spoorwegberm te Oudergem, een spontaan pleintje te Sint-Gillis, de begroeiing van een betonnen muur en een ijzeren hekken in de Brusselse Marollen, een straatherinrichting te Sint-Pieters-Woluwe en het

Lustplein van het Rad te Anderlecht aan de orde. Het geheel wordt vooraf gegaan door enige doordenkertjes over groen in de stad onder het motto : "Van Bloempot tot Stadspark". De lezer krijgt hierbij verschillende invalshoeken (sociologische, wetenschappelijke, visuele,...) op het thema voorgeschoteld.

J.S. : "Wij hebben de projecten beschreven zoals zij werden gerealiseerd, in hun kontekst, soms met vallen en opstaan. Daarnaast hebben wij vergelijkbare situaties gezocht in Vlaanderen en gekeken wat men er daar van terecht bracht. Zo wordt de heraanleg van de Deken Fierenstraat achter de St. Jan Baptist kerk te Molenbeek bekeken naast de herinrichting van het dorpsplein te Sint-Genesius-Rode en wordt de vergelijking verder doorgetrokken naar Antwerpen (Conscienceplein en Sint Pietersvliet) en Brugge (Eiermarkt). Wij zien dat het buurtwerk in Molenbeek er samen met de bewoners en het gemeentebestuur aardig in ge-

slaagd is met weinig middelen een maximum aan resultaat uit te werken."

Een andere interessante vergelijking is de herinrichting van een gebroken straathoek te Koekelberg (Herkolierstraat) met de aanleg van een buurtuin op een braakliggend stuk grond langs de Lange Leemstraat te Antwerpen. Interessant omdat het project inspeelt op een prioritaire nood in sommige oude stadsdelen van Brussel, onder meer de Havenwijk en de Harmoniebuurt. In haar eenvoud reikt het project een hoop bruikbare technische en ervaringsgegevens aan voor mogelijke initiatiefnemers.

J.S. : "Het is verrassend te constateren hoe ook beleidsverantwoordelijken zoals een schepen van Koekelberg door deelname aan de wedstrijd plots verwonderd opkijken over hun eigen kunnen. Mijns inziens is het inderdaad zo dat deze wedstrijd, via een relatief kleine financiële tussenkomst vanwege het Brussels Gewest, een vicieuze cirkel doorbroken heeft, waarbij de Brusselaars op een impuls van de gemeentelijke overheid een initiatief van de bevolking verhoopt. Dit idee moet de voormalige staatssecretarissen ten volle toegeschreven worden!"

Een belangrijk onderdeel van het reglement van de Vierseizoenwedstrijd betrof de noodzaak van INBRENG VAN DE BEVOLKING, de PARTICIPATIE van een bewonersgroep, een kwestie die in de opbouwprojecten zeer essentieel geacht wordt, zelfs één van de peilers van het opbouwwerk is. Aangezien hieraan in dit werkschrift

niet rechtstreeks aandacht besteed wordt willen wij toch even de mening van de redacteur...

J.S. : "Wie goed tussen de regels leest kan hier en daar wel enige kritische geluiden opvangen die verwijzen naar het ontbreken, het soms minimaliseren van de inbreng van bewoners in sommige projecten. Dit hoeft ons ook niet te verwonderen. Op het gebied van bewonersparticipatie bestaat bij de meeste Brusselse gemeenten geen enkele traditie en het is dan ook duidelijk dat nog een hele weg dient afgelegd. Wellicht loont het de moeite dit aspect van de Vierseizoenwedstrijd eens nader onder de loupe te nemen. In ieder geval werden door de jury projecten afgewezen wegens het onvoldoende inbouwen van bewonersinbreng."

Het opzet van dit werkschrift verwijst duidelijk naar het produkt, minder naar het proces. Over de concrete resultaten is Joris Sleebus niet onverdeeld gelukkig.

J.S. : "Het is niet toevallig dat wij het project van het Lustplein te Anderlecht kaderen naast het Stuyvenbergplein te Antwerpen. Het is jammer dat men, niettegenstaande de medewerking van een tuinarchitect, het grootse en wijde karakter van deze oorspronkelijke dries (een dries is een centraal in het dorp gelegen ruim grasveld, omringt met één of meer rijen hoogstammige bomen dat vroeger gebruikt werd als gemeenschappelijke veeweide van de dorpsgemeenschap;

later werd het omgevormd tot een ontmoetingsruimte van het dorp) letterlijk in twee heeft gesneden met de nieuwe aanleg.

Hiermee wil ik niets afdoen aan de inzet van de Vriendenkring van het Lustplein en Buurtwerk Het Rad ten behoeve van hun plein, maar mijns inziens heeft de deskundige gefaald in zijn voorlichtingsfunctie!"

Besluit

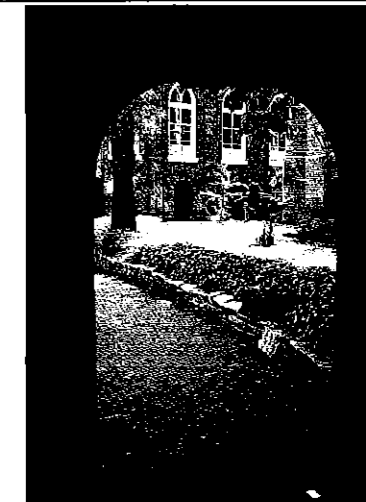
Dit werkschrift biedt de lezer naast een hoop informatie over de gerealiseerde projecten een ruime waaier aan invalshoeken en mogelijkheden voor groen in de stad. Het dient gezegd dat hiervoor ruim gebruik werd gemaakt van interessante artikels uit Groenkontakt, het vakblad van de Vereniging van Openbaar Groen. Technische uiteenzettingen worden afgewisseld met filosofische beschouwingen. Bovendien is dit werkschrift een fraai kijkboek dank zij de tientallen foto's uit het persoonlijke archief van Wim Kennis en dat van Brukselbinnenstebuiten. Een aardig cadeau voor de nieuwjaarsdagen...

Aangezien dit werkschrift als een eerste afsluiting van de Vierseizoenwedstrijd 1984-1985 kan beschouwd worden, is het aangewezen ook hierbij even stil te staan. Deze wedstrijd heeft sommige opbouwprojecten onverwacht zicht gegeven op concrete, kleinschalige deelresultaten. Het hoeft nauwelijks onderstreept dat deze zichtbare realisaties een hart onder de riem betekenen voor menig moedeloos wordend vrijwilliger en opbouwwerker. Ook de bewoners in de buurt gaan er terug in geloven, er is iets mogelijk... De Brusselse woonproblematiek wordt niet opgelost met de organisatie van een wedstrijd, en ik denk ook niet dat dit de bedoeling was van de staatssecretaris. Wel kan deze wedstrijd hieraan een bescheiden bijdrage leveren, op voorwaar-

de dat hij deel uitmaakt van een globale beleidsstrategie. In dit opzicht ware het goed geweest een meer permanent karakter te verlenen aan dit soort initiatieven, een stelling die ook op de laatste zitting van de wedstrijdjury verdedigd werd. Aan Annemie Neyts de opdracht om in haar nieuwe functie als partijvoorzitster haar liberale opvolger Bascour voor zijn verantwoordelijkheden te plaatsen!

EVL.

P.S. : Van Joris Sleebus vernamen we ter elfder ure dat naast hem de pen ook ter hand genomen werd door één van zijn naaste medewerkers, Ria Hendrickx. Ere wie ere toekomt...

"Groen in de stad.

Een eerste werkschrift in het raam van de Vierseizoenwedstrijd 1984-1985"

Te bestellen bij : Ministerie van het Brussels Gewest
Koningstraat 2-4-6 te 1000 Brussel

Kostprijs : 100 fr.

Volkswoningen... waar... in Brussel?

In opdracht van het staatssecretariaat van het Brussels Gewest van Annemie Neyts heeft de Sint-Lucaswerkgeenschap na twee jaar noeste arbeid een studie afgeleverd die een inventaris poogt op te maken van de volkswoningen te Brussel. En dat die er zijn bewijzen de cijfers : in het Brussels Gewest hebben 34 vennootschappen 37.040 volkswoningen in beheer (einde 1983) of 8,2% van het totale woningbestand. Hierbij neemt Brussel een tussenpositie in tegenover andere agglomeraties : Luik 13,0%, Charleroi 14,4%, Gent 7,3% en Antwerpen 6,8%.

Zonder gedetailleerd te willen ingaan op de inhoud van de studie, laat staan een oordeel uit te spreken over de betrouwbaarheid van de conclusies wil ik U enkele merkwaardige vaststellingen betreffende de spreiding van de volkswoningen niet weerhouden.

* De volkswoningen (sociale woningen in beheer van door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting erkende vennootschappen) liggen niet gelijkmatig verspreid over het Brussels Gewest. Men vindt concentraties in de oost- en westranden van het gewest. Veel inplantingen zijn langsheen de

gemeentegrenzen (en dus ook langs de agglomeratiegrens) gekoncentreerd.

* De specifieke taak van de volkswoningen blijft het huisvesten van minderbegoeden. Uit de studie blijkt evenwel dat de gemeenten met het hoogste percentage armen relatief het laagst aantal volkswoningen hebben, en omgekeerd dat de gemeenten met het laagste percentage armen relatief een aanzienlijk aanbod van volkswoningen hebben. Zo behoren Elsene, Sint-Gillis, Schaarbeek en Etterbeek tot de eerste categorie van gemeenten en kunnen Watermaal-Bosvoorde, Evere en Ganshoren tot de tweede categorie gerekend worden. De oorzaak voor deze situatie is volgens de studie toe te schrijven aan het feit dat de thans arme gemeenten dit zijn geworden sedert 1960 aangezien zij voor die tijd bewoond werden door de middenklasse van de bevolking. Brussel, Sint-Joost-ten-Node, Anderlecht en Sint-Jans-Molenbeek verkeren in een analoge situatie maar hebben niettemin een groot aantal volkswoningen gerealiseerd.

* In de gemeenten aan de rand van de agglomeratie vindt men hogere concentraties van